

איזה ראש ממשלה לא חידש את המילה "מידע"

פיסת מידע מעניינת: משה שרת, האקדמיה ללשון, יצחק אבינרי - למילה שהחליפה את ה"אינפורמציה" יש אבות רבים

22:31 13.07.2013 [אילון גלעד](#)

על שטר של 20 שקל שבכיסכם מופיעה בבואתו של משה שרת. הכל יודעים שהוא היה שר החוץ הראשון של מדינת ישראל וראש ממשלתה השני, אבל לא רבים יודעים שהוא איש לשון מחוק ומחדשן של מילים שכיחות רבות.

בערב חג השבועות של שנת 64', שנה לפני מותו, התפרסם בעיתון "מעריב" ראיון חגיגי שערך איתו העיתונאי רפאל בשן. נוסף על עניינים אחרים, נשאל שרת על תרומתו לשפה העברית. הוא סיפר בגאווה ש"יש כ-30-40 מילים שחידשתי", ומנה מקצתן: "פיחות, לוויין, ייצוג, תואי, נוהל, נזיל והפועל לִבְטַח". "אפשר לשמוע בהזדמנות זו מילה עברית חדשה בהופעת בכורה?" ביקש בשן. "בבקשה, בבקשה", נענה שרת. "מידע, במקום אינפורמציה. איזו מילה ארוכה ומכוערת היא אינפורמציה". אלא שלא היה זה שרת שחידש את המילה, כפי שהתברר לו בהמשך. היה זה הלשוני יצחק אבינרי שיצר את המילה מהשורש י.ד.ע. בקיץ 1927, כתב אבינרי בחוברת "שפתנו" של ועד הלשון: "מוטב להוציא את האינפורמציה מן השימוש ולהכניס במקומה את המילה 'ידע'". המילה המחודשת לא אומצה לחיק העברית ובחורף '46 במדור הלשוני הקבוע של אבינרי, "פינת הלשון", שהתפרסם בעיתון "על המשמר", ניסה בשנית להעמיד מילה עברית תחת "אינפורמציה". הוא כתב: "מוטב, לדעתי, להשתמש לא ב'ידע' כעצתי אז, אלא ב'מידע'".

ב-58' הופיעה המילה "מידע" כתרגומה של "אינפורמציה" במילון למונחי הפסיכולוגיה החברתית שפירסמה האקדמיה ללשון העברית, עם או בלי כל קשר למדור של אבינרי. כך או כך, המילה לא נכנסה אל השיח המקובל, ולכן, כנראה, חשב שרת שהוא זה שחידשה ב-64'. משנדע לשרת שהמילה שחידש כלל לא היתה חידוש, שלח מכתב שפורסם בעיתון "מעריב", שבעיים לאחר פרסום הראיון עם בשן. "לאחר שנתפרסמה המילה 'מידע' במובן אינפורמציה כחידוש שלי", כתב שרת. "העיר את אוזני מר ששון סומך, כי מונח זה נקבע בשעתו באותו משמע גם על ידי האקדמיה ללשון העברית". חלפו עוד שבעים ובעיתון "מעריב" התפרסם מכתב של הלשוני יצחק אבינרי, שבו הוא מתרעם על מתן המזכה ("קרדיט") למילה "מידע" - דווקא לאקדמיה. "את 'מידע' לענין 'אינפורמציה' חידשתי לפני 20 שנה", כתב אבינרי. "אין ספק בעיני שגם האקדמיה וגם שרת שאבו מתוך ספרי. אקווה שהם יודו על כך".

כעבור חודש, שרת הגיב למכתבו של אבינרי - שוב מעל דפי "מעריב" - והכחיש ש"שלב" ממנו את המילה "מידע". "כלום לא יכול אותו רעיון לעלות על דעתם של שני אנשים שונים בלי שיהא באותו עניין קשר כלשהו ביניהם?" שאל, "אבל נאמנה עלי עדותו של מר אבינרי ואני מוכן ומזומן להסתלק מכל זכות-בעלים". ההתכתבות הזאת מעל דפי "מעריב" העלתה את המילה לתודעת עורכי העיתון ואלו החלו להשתמש בו,

כפי שציין שרת בסוף התגובה לאבינרי: "שמחתי לראות את 'מידע' מתנוססת באחת הכותרות בעמוד ראשון של עיתונכם ואקווה כי תתמידו במנהג זה".

ואכן, המילה "מידע" זכתה לשימוש גובר, תחילה ב"מעריב" ולאחר מכן גם בעיתונים אחרים ומשם חילחלה גם לציבור הכללי. היה זה בדיוק בזמן שבו החלה ישראל לחוות את "מהפכת המידע", ולאמץ את השימוש במחשבים. במהרה גברה המילה "מידע" על קודמתה "אינפורמציה", אם כי זו לא הוצאה לחלוטין מהלקסיקון העברי, ועדיין משמשת מילה נרדפת למילה שחידש אבינרי.